

PREOTUL IOAN SABĂU – (1914 – 2008), APĂRĂTOR ȘI MĂRTURISITOR AL DREPTEI CREDINȚE

Preot dr. Ionel Popescu

Pe vrednicul de cinstire și de pomenire, preotul Ioan Sabău, l-am cunoscut în primăvara anului 1984, când am fost invitat, de un prieten, la parastasul de șase săptămâni pentru tatăl său, oficiat în parohia Bobâlna (lângă orașul Simeria), unde păstora părintele. Mărturisesc, de la bun început, că întâlnirea mea de tânăr diacon (aveam doar un an și 2 luni de la hirotonie) cu deja septuagenarul „duhovnic al Ardealului” – cum pe bună dreptate a fost numit – constituie un moment providențial, încărcat de impresii din cele mai frumoase și mai pline de învățături folositoare de suflet.

Aflând că sunt profesor la Seminarul teologic din Caransebeș, față de care nutrea simțăminte sincere de admirație și de prețuire, mai ales că în vremea studiilor mele seminariale predase acolo bunul său prieten și coleg de doctorat la București, preotul Ioan Teodorovici, părintele Ioan Sabău m-a rugat să adresez, la momentul privesnei, un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți în număr destul de mare la biserică.

Neștiind că am în fața mea pe unul dintre cei mai documentați, apreciați și ascultați predicatori ai Ardealului, preot „cu carte și cu har”, am acceptat, cu bucurie, invitația de a predica și, după încheierea predicii, am avut convingerea că am reușit să captez atenția credincioșilor.

La finalul sfinte Liturghii și a Parastasului a vorbit, însă, preotul paroh Ioan Sabău și, în acel moment, am avut o revelație. Credeam că mă aflu în catedrala mitropolitană din Sibiu, iar de la amvon predică preotul profesor Teodor Bodogae, sau mi se părea că sunt în fața amvonului catedralei episcopale sfântul Gheorghe din Caransebeș, ascultându-l pe blândul ieromonah și profesor Paulin Leca. Părintele Ioan Sabău se transformase, parcă, într-un arhanghel, avea o forță în cuvânt și o putere de a convinge, de a impresiona și de a ajunge la sufletul ascultătorilor cum doar puțini dintre preoții ascultați de mine până în acel moment avuseseră.

Stând lângă dânsul, observam cu atenție trăirile ce le avea, lacrimile care i se prelingeau din când în când pe față, eram uimit de ușurința cu care cita, din memorie, versetele și învățăturile cele mai potrivite, atât din Biblie, cât și din Sfinții Părinți, pentru a-și argumenta predica revărsată peste credincioșii care-l ascultau încremeniți și încântați, bucuroși și înlăcrimați. Ceea ce încercasem eu a transmite mi se părea acum lipsit de importanță, ba chiar mă gândeam ce bine ar fi dacă aș putea să mă ascund după strana din stânga mea, rușinat de faptul că îndrăznisem a vorbi în fața unui preot cu o statură intelectuală și duhovnicească atât de copleșitoare.

La masa de pomană și după aceea, la casa parohială, unde doamna preoteasă ne-a primit ca pe niște oaspeți de seamă, aveam să aflăm, din spusele dumnealor, câte ceva despre vremurile grele și zbuciumate prin care au trecut împreună.

Din acel moment, am ținut mereu legătura cu vrednicul preot Ioan Sabău, prin prietenul care ne invitase la Bobâlna și prin corespondență (din păcate, mutându-ne de șase ori, unele scrisori de la dânsul, ca și alte documente, s-au pierdut).

Peste un an am revenit la Bobâlna, tot cu ocazia amintitului parastas, însă de data aceasta eram hirotonit preot. Bănuind că părintele îmi va oferi posibilitatea de a predica, m-am pregătit cum am știut eu mai bine și, mai ales, m-am străduit să încălzesc în sufletul meu învățăturile adresate credincioșilor. Lecția predată de preotul Ioan Sabău cu un an în urmă și împrăștiată din nou anul următor, mi-a rămas pentru totdeauna în memorie și în suflet și mi-a fost de mare folos în toată misiunea mea de slujitor al altarului străbun.

Din 1985 încoace, am avut mai multe întâlniri cu părintele Ioan de la Bobâlna și Tatăl ceresc m-a învrednicit să slujesc alături de dânsul la mănăstirea Prislop (avea pilduitoare evlavie față de părintele Arsenie Boca pe care-l cunoscuse la mănăstirea Sâmbăta de Sus și pe care îl cita adeseori), la schitul de la Ghelar, invitați de maica Haritina, pentru a participa la sărbătoarea închinată Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, hramul bisericii vechi de acolo, și chiar în parohia încredințată mie spre păstorire, Timișoara Iosefin, unde părintele a avut bunăvoința de a sluji în data de 10 decembrie 2006 și de a semăna cuvântul lui Dumnezeu în inima bunilor noștri credincioși. (Văzând mulțimea credincioșilor prezenți la sfânta Liturghie, părintele a exclamat: „ce voi vorbi eu la atâția oameni, eu sunt un moș neputincios”. Cuvântul său înălțător, cu vădite accente de patriotism luminat, i-a impresionat însă până la lacrimi pe toți cei de față.) S-a creat, astfel, între noi o legătură sufletească deosebită, axată pe încredere, sinceritate și afecțiune, în urma căreia părintele m-a socotit vrednic să-mi împărtășească încercările, ispitele și necazurile avute în viață. Așa am aflat că, după absolvirea cu rezultate foarte bune a Facultății de Teologie din Cernăuți, mitropolitul Nicolae Bălan dorea să-l trimită la studii în străinătate,

însă dânsul a refuzat și a solicitat ierarhului transilvan să-l numească în cea mai oroposită parohie a eparhiei.

Stăruința mitropolitului, care a contribuit la formarea multor teologi, deveniți profesori de excepție ai Școlii teologice sibiene, nu a putut învinge hotărârea tânărului absolvent, acesta fiind numit pe postul vacant de preot paroh la parohia Ceru Băcăinți, localitate străveche, dar extrem de izolată, situată în județul Alba, la poalele Munților Metaliferi. Din povestirile părintelui am aflat despre viața grea a păstoriiților săi, care trăiau din cultivarea pământului nu prea roditor și din creșterea animalelor. Acolo s-a nevoit, „cu timp și fără timp”, cu tânăra sa preoteasă, Alexandra, licențiată în Limba franceză la Cernăuți, iarna, când omățul era foarte mare, accesul din și spre localitate fiind posibil numai cu boii. Condițiile vitrege în care au trăit și faptul că de mulți ani parohia nu mai avusese preot, nu i-au împiedicat să desfășoare o activitate pastoral-misionară și culturală de excepție, sătenii fiind convinși să se cunune, să-și trăiască viața după preceptele evanghelice și să-și trimită copiii la școală.

După aproape doi ani de nevoie la Ceru Băcăinți, a fost transferat la parohia hunedoreană Rengheț, „cu misiunea de a-i aduce în biserică pe toți concubinii din această comunitate” (Adrian Nicolae Petcu, *Părintele Sabău sub persecuția ateistă*, în ziarul „Lumina”, București, nr.77 (3074) anul VI, vineri, 3 aprilie 2015, p.6)

În anii tinereții, familia preotului Ioan Sabău a trecut și printr-o grea încercare, doamna preoteasă confruntându-se cu probleme grave de sănătate, care au necesitat internarea sa la Cluj. Părintele Ioan își aducea aminte, cu lacrimi în ochi, că, în urma investigațiilor efectuate, medicii au decis să intervină chirurgical. Situația s-a complicat, însă, după primirea rezultatului de la analizele medicale, când au ieșit la iveală și alte complicații de natură a pune în pericol viața doamnei preotese. Preotul Ioan Sabău a fost chemat de profesorul dr. Ion Chiricuță, directorul Institutului de Oncologie, fiul preotului Toma Chiricuță, care i-a adus la cunoștință că trebuie să semneze că este de acord cu efectuarea operației, întrucât există riscuri majore de a-și pierde soția. Părintele nu a ezitat nici o clipă, a semnat documentele medicale și, foarte hotărât, i-a spus cunoscutului chirurg să o opereze, dar să-i comunice ziua și ora la care va avea loc intervenția chirurgicală.

Potrivit propriei mărturii, părintele s-a pregătit din timp, cu post și rugăciune, pentru ziua programată. Totodată, a vorbit cu preoții din protopopiatul Orăștie și cu foștii colegi din jurul București-ului, să officieze, în ziua respectivă, 40 de sfinte Liturghii și 40 de sfinte Masluri, pentru doamna preoteasă și pentru medicii care o operau. Astfel, prin puterea lui Dumnezeu și datorită priceperii medicilor, preoteasa a fost salvată și a trăit până la venerabila vârstă de 90 de ani.

Familist model, duhovnic redutabil, predicator înflăcărat și slujitor devotat misiunii preotești, părintele Ioan Sabău era căutat, pentru spovedanie și alinarea

nevoilor sufletești, nu numai de către credincioșii pe care i-a păstorit la Ceru Băcăinți, Rengheț, la Vinerea Cugirului, unde a ridicat o biserică asemenea unei catedrale, prima construită în timpul regimului comunist, deși i s-au pus nenumărate piedici, apoi la Bobâlna, ci și de alți credincioși veniți din parohiile învecinate, din Orăștie, Alba Iulia, Deva și Cluj-Napoca, între care s-au aflat și intelectuali de marcă ai Ardealului: profesori universitari, medici renumiți, ingineri, scriitori, profesori de filozofie ș.a. Cuvântul cald și hotărât, intransigența față de păcat și dragostea față de păcătoși, sfaturile folositoare de suflet, experiența duhovnicească și bagajul cultural de excepție, părintele fiind cititor pasionat, permanent în căutare de noutăți și de informații necesare misiunii preoțești, l-au făcut cunoscut cu supranumele de „duhovnicul Ardealului”.

Una din preocupările pastorale majore ale preotului Ioan Sabău a fost aceea de a înălța „căsătoria, așa după cum spunea Părintele Arsenie Boca, la nivel de Taină” și de a reintroduce în parohie „sfințenia vieții familiale” (*Despre familia creștină*, cuvânt ținut de Părintele Ioan Sabău la Deva, în seara zilei de 20 octombrie 2005, în „Învieră”, Timișoara, nr.20/15 octombrie 2011, p.3, suplimentul „Stânca vieții” al „Oastei Domnului”). Astfel, la parohia Vinerea, părintele a refuzat să officieze slujba Cununii sâmbătă seara, deși a fost aspru criticat și batjocorit. „Măi, oameni buni, spunea el, satul nostru e mic. Toată lumea e la ospăț, tot satul e participant la nuntă. Gândiți-vă că, în cazul acesta, noi trebuie să încuiem biserica duminică. Nu mai vine nimeni ...”. Cu puterea de convingere care-l caracteriza, preotul Ioan Sabău le-a explicat păstoriților că „duminică e o zi specială pentru noi. Sâmbăta e pentru morți. Oare cum Îl rugăm noi pe Dumnezeu să ne dea binecuvântare în căsătorie, când noi facem astfel de lucruri?” (*Idem*).

Râvna sa întru îndeplinirea misiunii pastorale, curajul de a-L mărturisi pe Hristos, condamnarea fermă a concubinajului regelui Carol al II-lea, apropierea de mișcarea „Oastea Domnului” și simpatia față de Mișcarea legionară, acuzația că i-ar fi ajutat pe luptătorii anticomuniști din munți și că „prin predică instigă credincioșii împotriva regimului” (comunist, n.n.) (Adrian Nicolae Petcu, *Părintele Ioan Sabău sub persecuția ateistă II*, în ziarul „Lumina”, Ed. De Banat, București, luni, 6 aprilie 2015, nr.79 (3076), Anul VI, p.7) i-au adus peste treisprezece ani de închisoare la Deva, Gherla, Aiud, în lagărul de Hațeg și respectiv, Calafat. În detenție a cunoscut intelectuali de marcă ai României, între care s-a apropiat de preotul profesor Dumitru Stăniloae și de Nichifor Crainic. Referindu-se la acele suferințe, părintele obișnuia să spună că „nu pe noi ne-au închis, pentru că eram oameni neînsemnați, ci pe Hristos!”. La 1 august 1964 a fost eliberat de la Aiud, însă a continuat să fie urmărit îndeaproape de organele Securității, de împuternicitul Departamentului Cultelor pentru județul Hunedoara, nu puțini fiind și informatorii care-l spionau (*Idem*). Părintele nu s-a lăsat intimidat și, după cum iarăși mi-a mărturisit, a continuat, cu aceeași dăruire, slujirea preoțească, inclusiv prin oficierea a 40 de sfinte

Liturgiilor. Pentru a nu atrage atenția celor care-l urmăreau, prefera să slujească, peste săptămână, singur, în biserica de „pe vale”, ridicată în anul 1828, pe locul unei biserițe de lemn (Florin Dobrei, *Bisericile ortodoxe hunedorene*, Ed. Eftimie Murgu, Reșița, 2011, p.261), pomenindu-i „pe toți cei ce i-au poruncit lui, nevrednicul, să se roage pentru dânșii”. Multe lacrimi a vărsat părintele Ioan, neștiut de nimeni, în acea biserică modestă din liniștea și frumusețea negrăită a văii Bobâlniei și multe rugăciuni înălțate acolo au fost de folos credincioșilor care, de mulți ani, nu mai aveau nădejde decât în Dumnezeu.

Înzestrat cu mulți talanți de către bunul Dumnezeu, preotul Ioan Sabău ar fi putut sluji în orice biserică de oraș, în orice catedrală eparhială, așa după cum ar fi putut fi, la fel de bine, un strălucit profesor de Teologie. Pregătirea prin lectură permanentă, studiile temeinice, strădania de a-și procura noile apariții editoriale din toate domeniile: teologic, științific, cultural etc., apropierea de intelectuali și de tineri, articolele publicate, conferințele susținute, predicile înflăcărâte și electrizante, punctate adeseori cu alese istorisiri din trecutul zbuțumiat al neamului nostru românesc, l-ar fi îndreptățit să fie promovată și apreciată așa cum se cuvine. Vremurile grele și oamenii supuși lor, l-au împiedicat să-și reverse cunoștințele, pricepera și harul primit de la Dumnezeu și peste alți credincioși doritori de ascultarea cuvântului lui Dumnezeu și de mântuire.

Dragostea de carte a „patriarhului hunedorenilor”, cum a mai fost numit preotul Ioan Sabău, transpare și din conținutul corespondenței noastre. De pildă, în scrisoarea trimisă de la Bobâlna, la 01 iunie 1984, părintele își exprima bucuria pentru primirea cărților „Urmarea lui Hristos”, și „Temeiurile învățaturii ortodoxe”, tipărite de Arhiepiscopia Timișoarei. Cu privire la autorul celei din urmă, mitropolitul Nicolae, părintele scria: „Mare cărturar, Dumnezeu să-l ție! Parcă, în intimitatea mea doresc să ni se prelungească vacanța Aradului (eparhia devine vacantă după decesul episcopului Visarion Aștileanu n.n), să ne mai gireze câțeva vreme. (N-aș vrea să mă audă candidații la văduvita noastră eparhie, că le prelungesc emoția. De altfel, nu-i cunosc și, cu atât mai puțin ei pe mine, nota părintele cu umorul caracteristic, deoarece în această problemă n-am nici măcar frământarea „cetățeanului” lui Caragiale: ...”Eu cu cine votez?”). În continuare, mă ruga să-i trimit și cartea mitropolitului Antonie Plămădeală, „Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă”, și încheia exprimându-și dorința de a-l reîntâlni pe fostul său coleg și prieten, preotul Ioan Teodorovici din Caransebeș.

Într-o altă scrisoare, datată la 01 iunie 1988, preotul Sabău face referire la gândurile trimise de mine cu privire la tinerii seminariști și la pregătirea lor pentru misiunea preoțească. Părintele, cu experiența pastorală bogată dobândită într-o viață de preoție scrie: „Mă bucură propunerea ce faci, vreau totuși să-ți reamintesc o zicală din bătrâni: „Copiii și bătrânii nu samănă azi cu ceea ce a fost ieri”. Proverbul vrea a ne da de înțeles că urcușul la copii, precum și coborâșul la bătrâni este vertiginos, nu-i mai poți recunoaște de la o zi la alta”.

În încheiere, părintele mă ruga să-i fac „bucuria unei revederi”, cea mai potrivită zi pentru întâlnirea noastră fiind vinerea, <<când obligația la cele „din afară” o restrâng de regulă în favoarea „celor dinăuntru”>>.

Cea de-a treia scrisoare și ultima păstrată de la acest „predicator al Ardealului”, nedată, dar expedită tot în anul 1988, se referă la aceeași pasiune a sa pentru cărți. „Sunt nevoit să te deranjez din nou”, scria părintele. „Numai prin Sfinția Ta mai prind și eu câte o carte. În rândurile clerului acum sunt cel mai bătrân, ba chiar unicul. Toți preoții protopopiatului sunt tineri și mă văd așa de stingher într-un colț al patului – complet depășit și demodat – (așa era preotul Ioan Sabău: smerit și modest), în toate problemele pastorale. Am semnalat apariția în editura Mitropolia Banatului a cărții părintelui profesor Ioan Gh. Coman: „Frumusețile iubirii de oameni în spiritualitatea patristică” (Timișoara, 1988) [...] Te rog să mă ierți că iarăși te îngreunez cu această sarcină. Dacă o poți obține, să mi-o trimiți cu ramburs. Am auzit că va apărea și volumul II din „Convorbiri duhovnicești” (a părintelui Ioanichie Bălan, n.n.), poate pe la centru sosesc mai multe exemplare”.

Părintele, deși trăia retras, era la curent nu numai cu ceea ce se tipărea în țară, ci și cu ceea ce apărea în străinătate. De pildă, în scrisoarea citată, mai scria: „Peste ocean a apărut încă o scriere a Pr. Dumitru Bodale, de cumva îi află adresa – sau poate ai prins și cartea. Mie mi-a fost coleg la Cernăuți și aș îndrăzni să i-o cer. În tinerețe a condus o publicație religioasă în București. Avea un scris seducător.” În încheiere, părintele Ioan arată că primea știri și din imediata apropiere. „Am aflat și de impresia deosebită care ai lăsat-o la Deva predicând (am avut de la cine învăța!) și conducând concertul ce l-a dat Seminarul din Caransebeș” (La invitația protopopului Alexandru Hotăran, am efectuat o deplasare la Deva, împreună cu corul Seminarului teologic, dirijat de părintele profesor Nicolae Belean, am participat cu toții la sfânta Liturghie în catedrala „Sfântul Nicolae” și am predicat). „Te rog, iartă-mi îndrăzneala ca și întortocheatul meu scris. Sunt bine întemeiat când zic că din colțul ascuns în care mă aflu, ar trebui să nu-mi mai semnalez prezența, dar ce să fac: „râvna casei Sale încă mă mistuie”. Îți mulțumesc că m-ai răbdat citind cele scrise și că poate îmi poți potoli setea. Cu toată dragostea, Ion Sabău, Bobâlna”.

Extraordinar. Un preot de 74 de ani era însetat nu după apă, mâncare și funcții înalte, ci după „apa cea vie” și lumina pe care le dobândim prin intermediul cărților ziditoare de suflet. Preoții tineri și tinerii, în general, mai înseamnă după asemenea valori spirituale, morale și culturale? Societatea în care trăim secularizată și atât de tehnicizată, omniprezența atracțiilor de tot felul, consumismul exagerat, relativizarea valorilor și degradarea tot mai accentuată a vieții morale îngrijorează nu numai pe oamenii Bisericii, ci și pe sociologi, pe analiști, pe toți oamenii iubitori de spiritualitate și de cultură. De aceea, figura luminoasă a unor slujitori ai Bisericii, cum a fost preotul Ioan Sabău,

constituie un exemplu strălucit de dăruire, cu trup și suflet, pentru apărarea și promovarea valorilor autentice ale spiritualității noastre creștin-ortodoxe și naționale, de slujire jertfelnică la altarul Bisericii, de activitate pastorală rodnică, datorită căreia flacăra nestinsă a credinței noastre dreptmăritoare a fost păstrată și în perioada comunistă-atee.

Pe lângă aceasta, se cuvine a aminti că părintele Ioan Sabău a ctitorit, cu multă trudă, în vremuri de amară prigoană comunistă, șapte biserici și cinci case parohiale, fapt pentru care numele său se află înscris la loc de cinste, în pomelnicul vrednicilor „preoți de mir adormiți în Domnul”, cum spunea profesorul Nicolae M. Popescu, „pe care Duhul Sfânt i-a pus să păstorească Biserica lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 20, 28).